

ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ ಅವರ 'ನಾನು ಬಡವಿ' ಕವನದಲ್ಲಿ ಒಲವಿನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ

ಹೇಮಾವತಿ ಎಸ್. ಆರ್.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಎ.ವಿ.ಕೆ. ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು

ಹಾಸನ-573 201.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/07/hemavathi-s-r/>

ಕವಿ, ದಾರ್ಶನಿಕ ಬೇಂದ್ರೆ ಈ ಯುಗದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾಕವಿ. ಕವಿಗಳಿಗೆ, ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸೆಲೆ. ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕವನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಅವರದು. ನಾಡಿನ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ನಡೆದಾಡಿದ, ಅವರಲ್ಲಿರುವಂತ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ನುಡಿಗಳು ಮಾನವನ ನಾಡಿ ಮಿಡಿತದಂತೆ ಹರಿದಾಡಿ ಇಡೀ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಂಗವನ್ನೇ ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿವೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇಡೀ ಜೀವನದ ತುಂಬಾ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗೈದ 'ಧಾರವಾಡದ ಅಜ್ಜ'. ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದ ಮಹಾಕವಿ ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ ರಾಮಚಂದ್ರ ಬೇಂದ್ರೆ ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ವರಕವಿ, ಅಕ್ಷರಶಃ 'ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ಕವಿ' ಎಂದು ಹೊಗಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಎಂಟು ಜನರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರ ಕವನಗಳು ಕನ್ನಡ ಜನತೆಯನ್ನು ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸಿದೆ. ಗಾಯಕರು ಹಾಡಿ ತಣಿದಿದ್ದಾರೆ. ಜನತೆ ಪದೇ ಪದೇ ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದೆ.

“ಕುಣಿಯೋಣು ಬಾರಾ ಕುಣಿಯೋಣು ಬಾ”, “ಇಳಿದು ಬಾ ತಾಯಿ ಇಳಿದು ಬಾ”, “ನಾನು ಬಡವಿ ಆತ ಬಡವ ಒಲವೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕು” ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುವ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕನ್ನಡಿಗನಿಲ್ಲ. ಉತ್ಸಾಹದ ಚಿಲುಮೆಯನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಬಲ್ಲ, ನೊಂದ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಾಂತ್ವನ ನೀಡಬಲ್ಲ, ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರೇಮಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಬಲ್ಲ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವರಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ ರಸವೆ ಜನನ, ವಿರಸವೆ ಮರಣ, ಸಮರಸವೆ ಜೀವನ ಎಂದು ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಧೀಮಂತ ಕವಿ.

ನನಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾದ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ 'ನಾನು ಬಡವಿ' ಕವನ ಕೂಡ ಒಂದು. ಸರಳವೂ ಸುಂದರವೂ ಆದ ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಹಸಿರಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರೀತಿ ಎಂಬುದು ಮನಸಿನೊಳಗಿನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯೇ ಹೊರತು ಲೌಕಿಕ ಸಿರಿತನವಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡದ ಶಬ್ದಗಾರುಡಿಗ ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ ಬದುಕಿನ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟ ಕವಿ. ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ದಾಂಪತ್ಯವನ್ನು ಒಂದುಗೊಳಿಸಿ ಕಾವ್ಯಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಬೇಂದ್ರೆ 'ನಾನು ಬಡವಿ' ಕವನದಲ್ಲೂ ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕವಿ ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಒಲವು ಎಂಬುದೇನಿದೆಯೋ ಅದೇ ನಮಗೆ ಬದುಕು ಒಲವನ್ನು ನಂಬಿ ಬದುಕುವ ಕಲೆ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುವ ಈ ಕವಿತೆ ಓದಿದ ತಕ್ಷಣ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಹ ಕವನವೇ ಆದರೂ ಓದಿದಷ್ಟೂ ಅರ್ಥ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸರಳ ಪದಗಳು, ಸುಲಭ ಲಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಹ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಅಷ್ಟೆ. ಕವಿತೆಯ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲಿಗೊಂದು ನುಡಿಯ ಹಾಗೆ ಒಟ್ಟು ಐದು ನುಡಿಗಳು. ಎರಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಮಾತೃಗಳ ಭಂದಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಗಳು. (ಬದುಕು-ಎದಕು, ರಂಗಸಾಲೆ-ಮೆಚ್ಚಿನೋಲೆ, ಗೊತ್ತು-ಮುತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿ).

ಬೇಂದ್ರೆ 'ಬದುಕು'ಗೆ ಹಾಕುವ ಪ್ರಾಸ 'ಎದಕು'. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ 'ಎದಕು' (ಎಲ್ಲದಕು) ಎಷ್ಟು ಸಹಜ ಸುಂದರ ಪ್ರಾಸ. ಬೇಂದ್ರೆ ಹೆಣೆಯುವ ಶಬ್ದಗಳ ಮಾಲೆಯೇ ಹಾಗೆ. 'ಅದಕು-ಇದಕು-ಎದಕು' ಆಂತರಿಕ ಪ್ರಾಸಗಳು. ನಾಯಕ ಮತ್ತು ನಾಯಕಿಯ ಒಲವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಅಪ್ರತಿಮ ಸಾಲುಗಳು. ಅವರು ಒಲವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬದುಕು ದುರ್ಭರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಾನು ಬಡವಿ ಆತ ಬಡವ

ಒಲವೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕು

ಬಳಸಿಕೊಂಡೆವದನೆ ನಾವು

ಅದಕು ಇದಕು ಎದಕು

ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಡ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೊಬ್ಬಳು (ನಾನು ಬಡವಿ) ಬಡವಳಲ್ಲದ ತನ್ನ ಆತ್ಮೀಯ ಗೆಳತಿಗೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಕವಿತೆಗೊಂದು ಸುಂದರ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿತೆಯನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಬರೆದವರು ಪುರುಷ ಎಂದೇ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ತಾವೇ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಡವರಿಗೆ ಬದುಕೆಂದರೆ ಏನು? ದಿನಾ ಕೂಳಿಗಾಗಿ ದುಡಿದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ ಸರಿಯಾದ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದ ನರಕ. ಆದರೆ ಕವನದ ನಾಯಕಿಗೆ ಈ ಕಷ್ಟಗಳ ಪರಿವೇ ಇಲ್ಲ. ಒಲವಿಗೆ ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆಕೆಗೆ ಒಲವೆಂದರೆ ಬದುಕು, ಬದುಕೆಂದರೆ ಒಲವು. ಇವರಿಗೆ ಒಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಜೀವನವೇ ಇಲ್ಲ; ಬೇರೆ ಆಯ್ಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಬಳಿ ಒಲವಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಆಸ್ತಿಯಿಲ್ಲ, ಒಲವೇ ಸರ್ವಸ್ವ.

ಹತ್ತಿರಲಿ ದೂರವಿರಲಿ

ಅವನೆ ರಂಗಸಾಲೆ

ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟುವಂಥ ಮೂರ್ತಿ

ಕಿವಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿನೋಲೆ

ನಾಯಕಿ ತನ್ನ ಒಲವಿನ ಪಯಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಗೆ ನಾಯಕನ ಮೇಲೆ ಒಲವು ಶುರುವಾಗಿದೆ. ಸದಾ ಆತನದೇ ಚಿಂತೆ, ಆಸೆ, ಕನಸು: ಆತ ನಾಯಕಿಯ ರಂಗಸಾಲೆ. 'ರಂಗಸಾಲೆ' (ರಂಗಮಂದಿರ)ಯಲ್ಲೇ ತಾನೆ ನಾಟಕ ನಡೆಯುವುದು, ನಗು, ಅಳು ಎಲ್ಲಾ ಭಾವೋದ್ವೇಗಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಅವೆಲ್ಲಾ ನಾಯಕನಿಂದ ನಾಯಕಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದೆ. ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ನಡುವೆ ಹುಟ್ಟುವ ಪ್ರೀತಿ, ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳೂ ಕೂಡ ಜೀವನ ನಾಟಕವೇ ತಾನೆ?

ನಾಯಕನ ರೂಪ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟುವಂಥ 'ಮೂರ್ತಿ'. ಮೂರ್ತಿ ಎಂದರೆ ದೇವರ ರೂಪ. ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಾಗದಂತಹುದು. ನಾಯಕ ಬಡವನಾದರೂ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಾಗದಂಥವನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬಡವರಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಬಡವನಾದ ಪ್ರಿಯತಮ ಬಡವಿಯಾದ ಪ್ರಿಯತಮೆಗೆ ಕೊಡುವ ಉಡುಗೊರೆ ಯಾವ ಶ್ರೀಮಂತನ ಉಡುಗೊರೆಗೂ ಸಾಟಿ ಇಲ್ಲ. ಆತ ಆಕೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿವುದು ಅವಳ ರೂಪವನ್ನು; ಇಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು. ಕಿವಿಯೋಲೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಹೀಗೆ. ಅದು ಅಂತಿಂಥ ಕಿವಿಯೋಲೆಯಲ್ಲ. ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಕಿವಿಯೋಲೆ ವಜ್ರದೋಲೆಗಿಂತ

ಬೆಲೆಬಾಳುವಂಥದ್ದು.

ಚಳಿಗೆ ಬಿಸಿಲಿಗೊಂದೆ ಹದ
ಅವನ ಮೈಯ ಮುಟ್ಟಿ
ಅದೇ ಗಳಿಗೆ ಮೈಯತುಂಬಾ
ನನಗೆ ನವಿರು ಬಟ್ಟೆ

ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಾ ಕೂಡುವುದು ಮೆಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡುವುದು. ಈ ಪ್ರೇಮಾಂಕುರದ ಘಟ್ಟ ತಲುಪಿದ್ದು ಪ್ರೀತಿ ಈಗ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪರ್ಶ ಆಲಿಂಗನದ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ನಾಯಕನ ಮೈಯನ್ನು ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ನಾಯಕಿಗೆ ಬಿಸಿಯ ಅನುಭವ ನೀಡಿದರೆ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ತಂಪಾದ ಅನುಭವ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆತ ಹೊಸ ಸೀರೆ ತರದಿದ್ದರೇನು? ಆತನ ಮೈಯ ಸ್ಪರ್ಶವೇ ಸಾಕು. ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಗುವ ರೋಮಾಂಚನವೇ ನಾಯಕಿಗೆ 'ನವಿರುಬಟ್ಟೆ'.

ಆತಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತು ಒಡವೆ
ನನಗೆ ಅವಗೆ ಗೊತ್ತು
ತೋಳುಗಳಿಗೆ ತೋಳಬಂದಿ
ಕೆನ್ನೆತುಂಬ ಮುತ್ತು.

ನೋಟ-ಮಾತು-ಮುಟ್ಟುವಿಕೆ ಮುಗಿದು ಅಂದರೆ ಪ್ರೇಮಾಂಕುರ ಅನುರಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಣಯವಾಗಿ ಕಾಮದಕಾವೇರಿ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಣಯೋನ್ಮಾದದ ಹಂತ ತಲುಪಿದ್ದಾರೆ. ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ತೀರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಪ್ರೀತಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಗಂಡ-ಹೆಂಡಿರ ಸಾಮಿಪ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರೀತಿಗಳು ತೀರಿಸಬಲ್ಲವು. ಒಲವಿನ ಸತ್ಯವಿರುವುದೇ ಇಲ್ಲಿ. ಗಂಡನ ಅಪ್ಪಿಗೆ, ಆಕೆಗೆ 'ತೋಳಬಂದಿ'. ಆತಕೊಟ್ಟ ಲೆಕ್ಕವಿರದಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟ ಮುತ್ತಿನ ಸುರಿಮಳೆಯೇ ಮುತ್ತಿನಾಭರಣ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಗಂಡ ಇನ್ನೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಒಡವೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಗೊತ್ತಿರುವುದು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಅದು ಕವಿ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಳಿದರೆ ಅದರ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆ ಬರೆಯುವ ಶೃಂಗಾರ ರಸ ಅದೆಷ್ಟು ನೂತನ!

ಕುಂದು ಕೊರತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ
ಬೇಕು ಹೆಚ್ಚಿಗೇನು?
ಹೊಟ್ಟೆಗಿತ್ತ ಜೀವ ಫಲವ
ತುಟಿಗೆ ಹಾಲುಜೇನು.

ಪ್ರಣಯ, ಕಾಮದಾಟಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾಗಿ ಮಗುವಾಗುವ ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸುವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಈ ಸಾಲುಗಳು ಸಾರುತ್ತಿವೆ. ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಮಗುವಿನ ಫಲ ಕೊಟ್ಟ ಚಲುವ.

ತಿನ್ನಲು ಉಣ್ಣಲು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. ಮಗುವಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿ ಇನ್ನಾವುದಿದೆ ಎಂಬ ಸವಾಲು ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಒಲವಿನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಮುಂದೆ ಲೌಕಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಏನೇನೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಡವರಾದ ನಾಯಕ-ನಾಯಕಿಯರಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾ ಒಲವು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೀಮಂತ. ಮತ್ತದು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕವಿತೆ ಸಾರುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಒಲವೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕು, ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ.
2. ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರು ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನ.
3. ರತ್ನ ಕೆ. ಭಟ್, ತಲಂಜೇರಿ (ಸಂಗ್ರಹ: ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ).